

Zoektocht naar de medezeggenschapsgraal (deel 8)

See you in court!

De gang naar de rechter was pakweg een eeuw geleden slechts voor weinigen weggelegd. Tegenwoordig doen steeds meer mensen het en het gevolg is dat er niet per se meer helderheid ontstaat.

Elke dag lezen we in de krant dat er een rechtelijke uitspraak wordt gevraagd. Waarom gebeurt dat? En wat is het belang hiervan voor de medezeggenschap?

Door Wim Schul en Jaap de Jong

- **Helderheid en positie verkrijgen**
- **Procederen uit boosheid**
- **Wat levert het op?**

De rechtszaken in de krant zijn vaak gericht op het verkrijgen van helderheid. Die moet er bijvoorbeeld komen over het rookverbod, opleiderspraktijken en ondernemersbeleid. Hoe zit dat met ondernemingsraden en hun gang naar de rechtzaal? We beginnen bij een grote fabriek van regelinstallaties in Emmen. De or wilde vorig jaar iets te zeggen hebben over nieuwe productielijnen in Tsjechië. Dat verloor de or, maar er kwamen in de rechtzaal toezeggingen over de arbeidsplaatsen. Dat gaf de burger moed, iets wat zonder een proces niet was gebeurd. Nu, een half jaar verder, gaat het onheil zich voltrekken: 120 mensen gaan gefaseerd hun baan verliezen. Opnieuw een rechtsgang heeft de or van tafel geveegd omdat er anders helemaal geen gesprek met de Amerikaanse moedermaatschappij meer mogelijk zou zijn. Achteraf vindt een or-lid het heel onbevredigend dat de rechter niet eens het plan van de or heeft willen laten meewegen. Waarom hebben we daar dan zoveel energie in gestoken?, is zijn vraag.

Echter, de populairste reden om de rechter te stappen blijkt niet te draaien om het verkrijgen van helderheid. Volgens de krantenberichten gaat het om de zekerheid om ergens mee door te kunnen gaan. Of om het zuiveren van een naam. Voor zulke zaken stappen ondernemers, studenten, sporters en huurders naar de rechter. Het gaat dus

om het vasthouden van een positie. In Emmen lukt dat de or min of meer, maar hoe zit dat verder?

In Hoorn bijvoorbeeld huist een verpakking-fabriek die in de hoek zit waar de klappen vallen. Na een grootscheepse reorganisatie met verhuizingen vanuit andere delen van het land moest tegen de afspraken in de ploegendienst worden omgezet, met grote gevolgen van dien. De or zei nee tegen het voorstel en prompt stonden de or en de Engelse directeur in de rechtzaal tegenover elkaar. Dat was letterlijk *see you in court!* De or had veel energie gestoken in de zaak, maar kreeg helaas geen gelijk van de rechter. Nog op de middag van de uitspraak bleek dat er met cijfers was gegoocheld. De krapte in aanbod bleek helemaal niet te bestaan. Er moest in de maanden die volgden gigantisch overgewerkt worden. Toch wilde de or niet in hoger beroep, omdat er volgens hen al zoveel overhoop was gehaald. Pas jaren later, met andere personen als gesprekspartner, is de sfeer er stukje bij beetje verbeterd.

Boosheid

Twee ondernemingsraden die hun zaak voor de rechter hebben verloren. Dat kan nooit het volledige plaatje zijn. Het

Advokatenkollektief in Utrecht is gespecialiseerd in het bijstaan van ondernemingsraden. Advocaat Loe Sprengers geeft enkele motieven om naar de rechter te stappen. Volgens hem wordt de rechter soms ingeschakeld om een verschil van mening uit de wereld te helpen. Je kunt naar de rechter voor interpretatie. Verder krijg je informatie die je anders niet krijgt. Maar die redenen klinken allemaal niet zo erg begeisterevend. Als we wat sceptisch reageren, komt Sprengers met twee herkenbaardere motieven voor or's om naar de rechter te stappen. Allereerst om een bepaalde gang van zaken naar de achterban te legitimeren. De or laat dan zien dat hij er alles aan gedaan heeft om verslechtering tegen te gaan. Inderdaad, die argumentatie gold bijvoorbeeld ook voor de or's in Emmen en Hoorn. De steun van de achterban was enorm. En dan nog iets, zegt Sprengers. In een aantal gevallen is er al zo veel gebeurd dat de procedure gevoerd wordt om iets wat er bovenop komt. Zeg maar iets dat als het ware de druppel is. Volgens Sprengers kun je dat zien als een soort opzeggen van vertrouwen. Dat laatste is ook te beluisteren bij een andere advocaat, Simon Tan uit Rotterdam. Vooral het doorprocederen gebeurt soms omdat er al zoveel tijd en energie in is gestopt dat het moeilijk is terug te komen. Zakelijk

Verkrijgen van zekerheid is de belangrijkste reden voor een rechtsgang

kijken naar een uitspraak gebeurt minder bij rechtszaken die de arbeidsverhouding raken. Hij vraagt zich daarom af waarom mediation in Nederland niet zo'n vlucht heeft genomen als in andere landen. Tan herkent overigens weinig in het procedurele motief. Niemand gaat naar de rechter voor interpretatie, al wordt er in de non-profit makkelijker over rechtszaken gedacht. Vergeleken met de profitsector gaat het **daar** soms om flauwekul. Ja, er kan tijdens de rechtszaak meer informatie komen dan anders het geval zou zijn. Maar de rechter gaat af op de informatie die beide partijen verstrekken. Om meer te kunnen verwachten, moet de rechter wel over alle informatie beschikken. De rechter betekent hier niet zo veel en hij vergist zich zelfs

regelmatig in de toegeleverde informatie. Uiteindelijk gaat het volgens Tan om de materiële opbrengst: geld, behoud van werk. Tan is de advocaat voor het Docking collectief van ex-ING-werknemers. Deze werknemers eisen na hun outsourcing de handhaving van bestaande arbeidsvoorwaarden. Toch speelt boosheid ook in dit proces een grote rol. Dat blijkt als we spreken met de woordvoerder van het personeelscollectief, Fred Arends. De leden van het collectief voelen zich verschrikkelijk bedrogen door ING, waar ze al dertig jaar of langer voor werkten.

Verhoudingen

Terug naar de krantenberichten van nu. Daar zien we het materiële motief duidelijk terugkomen. Tulpenbeleggers willen schadevergoeding, een intermediair vordert provisies terug, de stichting woekerpolis eist geld en een ziekenhuis wil van de bank geld om te kunnen bouwen. Ook bij de procedures van de ondernemingsraad gaat het **daar** vaak om, zoals bij werktijdenregelingen, beoordelings-systemen en winstdelingsregelingen. Maar als het erop aan komt, krijgt de ondernemer vaak zijn zin. De drieploegendienst werd met een verkeerde voorstelling van zaken doorgezet, zoals de ondernemingsraad in Hoorn heeft ervaren. En goed doortimmerde plannen om werk te behouden worden niet eens beoordeeld, zoals de ondernemingsraad in Emmen gemerkt heeft. In rechtszaken van ondernemingsraden gaat de rechter niet op de stoel van de directie zitten, heet het dan.

Tot welke bevindingen komen wij vanuit de rechtszaal? Net als in de rest van de maatschappij komt informatie los die anders niet verkregen wordt, opheldering dus. Daarnaast verwerft de or zich een positie, zo niet bij de bestuurder dan wel bij de achterban. Daar staan nadelen tegenover. En dat is meer dan geld en tijd. Vaak is er sprake een grote boosheid, die niet minder wordt door de uitspraak van de rechter. Dat heeft te maken met de verhouding werkgever-werknemer. Het kan heel lang duren voordat de verhoudingen weer worden hersteld. De rechtsgang levert bovendien zelden iets tastbaars op. Als de regels goed worden gehanteerd, de toezeggingen worden

HILVERSUM Loterijverlies.nl, een initiatief van Morand Juridische Bijstand, heeft de Staatsloterij voor de rechter gedaagd wegens misleidende reclame.

De aanklager vroeg ook om openbaarmaking van het vonnis tegen de man die bedrijven en personen voor honderdduizenden euro's zou hebben opgelicht. Als de rechtbank instemt met het openbaar maken, worden op kosten van Z. advertenties geplaatst in allerlei media. Daarin wordt de verdachte met naam en toenaam genoemd en er staat vermeld waarvoor hij is veroordeeld. De rechtbank doet 14 augustus uitspraak. (ANP)

MEEUWEN Zadenhandelaar Alanbert klaagt voormalig adjunct-directeur Huib Derckx aan wegens valsheid in geschrifte. Het bedrijf stapt naar de rechter. Dat maakte Alanbert dinsdag bekend.

HAARLEM Het dreigende kort geding van de honkbalclub Pioniers tegen de Nederlandse bond is van de baan. Overleg tussen de advocaten van beide partijen heeft ertoe geleid dat het bondsbestuur de eerder gestaakte wedstrijd Pioniers-Kinheim woensdagavond weer op het programma heeft gezet. Daarmee draaide het bestuur een eerder genomen besluit om Kinheim reglementair tot winnaar te verklaren terug.

AMSTERDAM Intermediair Realis spant een kort geding aan tegen verzekeraar Aegon. Realis vindt het onredelijk dat Aegon provisies op woekerpolissen die de bemiddelaar heeft verkocht, terugkrijft.

SITTARD Ziekenhuis Orbis Medisch en Zorgconcern in Sittard spant een kort geding aan tegen Fortis Bank en ABN-Amro. Volgens het ziekenhuis zijn deze banken hun financieringsverplichtingen niet nagekomen, waardoor een achterstand in de betaling is ontstaan aan de bouwbedrijven, die een nieuw ziekenhuis aan het bouwen zijn.

Krijgen de de banden en de COR de verlangde papieren niet te zien, dan ligt de weg open naar een onderzoek door de Ondernemingskamer.

In dat geval worden de PCN-bestuurders verplicht openheid van zaken te geven.

'We moeten afwachten wat de hogere rechters hierover zullen zeggen', zegt jurist Ras. Het hoger beroep in de Polinco-zaak dient bij het Amsterdamse gerechtshof. Dommering: 'Het hof moet uitleg geven aan het begrip openbaarheid.'

AMSTERDAM Een groep Iraans-Nederlandse studenten en wetenschappers gaat de regering voor de rechter slepen.

De groep is het niet eens met het besluit om studenten uit Iran uit te sluiten van studierichtingen waar zij informatie zouden kunnen krijgen over het maken en verspreiden van kernwapens. Volgens hen is die maatregel in strijd met de Nederlandse grondwet en verscheidene internationale verdragen.

ZWOLLE Zeven apothekers uit de omgeving van Hardenberg mogen niet langer zelf bepalen welke medicijnen ze aan hun klanten verkopen. De rechtbank in Zwolle heeft dat dinsdag bekendgemaakt. Zorgverzekeraars UVIT en Menzis sleepten de apothekers eerder deze maand voor de rechter.

De curator van het failliete tulpenbeleggingsfonds Novacap had in een civiele procedure 88 miljoen euro schadevergoeding geëist van een grote groep kwekers. De ongeveer zeventig tulpenbedrijven zouden de beleggers in Novacap hebben opgelicht door de prijs van tulpenbollen kunstmatig op te drijven en gefingeerde koopovereenkomsten te sluiten met het beleggingsfonds.

De rechtbank heeft beide aantijgingen verworpen. Daarmee is de miljoenenclaim van de baan.

'Voor mensen met een kleine polis loont een rechtszaak niet, want zij zijn aan advocaatkosten meer kwijt dan de schade die ze hebben geleden. Maar als die dure verzekering je 50 duizend euro of meer heeft gekost, zou ik zeker naar de

nagekomen en het belang van de werkgever wordt aangegeven, krijgt deze van de rechter het recht aan zijn kant.

Winnaar

De rechtsgang heeft dus soms nut, maar zou het niet anders kunnen? De helderheid zou per onderneming kunnen worden geregeld, bijvoorbeeld op grond van een eigen participatiecode. Ook als soort motie van wantrouwen zijn betere methoden denkbaar, in elk geval zonder grootscheepse statusgevechten. En *last but not least* moet er een betere tastbare opbrengst voor werknemers te halen zijn. Nu wordt de rechtsgang vooral gezien als bescherming tegen willekeur. Hoe kom je tot inhoudelijke afweging van belangen? Moet de rechter dat gaan doen binnen een nieuw

juridisch kader of zou je het, zoals Simon Tan oppert, meer moeten zoeken in mediati-on? Als een geschil wordt beslist door de rechter is er altijd een winnaar en een verliezer. Ontkomen we niet aan verdere juridisering of zijn er andere wegen?

Jaap de Jong heeft zijn eigen adviespraktijk *Achter de duinen*. Hij is op voordracht van de or

lid van het toezichthoudend orgaan (RvC/RvT) bij zes ondernemingen.

Wim Schul is opleider/adviseur bij FNV-Formaat. Ook is hij bestuurslid van de Beroepsvereniging van Medezeggenschapsprofessionals (BVMP).

Reacties zijn welkom op: jaapdejong@wxs.nl of wim.schul@fnvformaat.nl

Begrippen

Juridisering van de maatschappij verwijst naar het verschijnsel dat steeds meer zaken juridisch worden vastgelegd en geschillen aan de rechter worden voorgelegd.

Vermaatschappelijking van het recht houdt in dat de rechter zich steeds meer bezighoudt met maatschappelijke problemen en de gevolgen van zijn beslissingen.

Inspiratie voor uw eigen queeste

Energizer nr. 8: Advocatenskills.

Wilt u in uw ondernemingsraad inspiratie opdoen om tot betere arbeidsverhoudingen te komen? Hier komt de achtste energizer (10-20 minuten):

Verdeel de volgende vaardigheden onder de deelnemers:

- 1) waarnemen
- 2) perspectief innemen, positie kiezen
- 3) verhelderen
- 4) verbanden leggen
- 5) accepteren van het perspectief van de ander
- 6) meerdere opties naar voren brengen
- 7) afwegingen maken
- 8) conclusie formuleren.

Laat iedereen even nadenken wat dat betekent. Neem nu een inhoudelijk punt van de agenda. In volgorde van 1 tot en met 8 vullen de deelnemers elkaar kort en krachtig aan. Dit moet in drie minuten gebeuren. Het resultaat is een case.

Discussievraag

Als dit aangekaart zou worden, zou dat leiden tot verheldering en een betere positie, meer woede of materiële opbrengst voor werknemers?

Vervolgvrage

Zijn er behalve de rechtelijke procedure ook andere mogelijkheden om deze case tot een goed einde te brengen?

Leutscher
medezeggenschap

Een OR met lef en ambitie

Om invloed te hebben, moet de OR strategisch een volwaardige speler zijn. Met kennis van zaken, inzicht in hoe het spel gespeeld wordt en lef. Dat vinden wij. Vindt u dat ook? Laat u dan ondersteunen door Leutscher Medezeggenschap. We zijn ambitieus, slagvaardig en gepokt en gemazeld in de dagelijkse praktijk van het OR-werk. We helpen u uw invloed als OR verder te vergroten met training, coaching en advies. Begin vandaag al met het waarmaken van uw ambities. Bel Harry Leutscher en bespreek de mogelijkheden van een training of adviestraject dat volledig is toegesneden op uw situatie.

Spoorstraat 71, 7811 GB Emmen
Postbus 2188, 7801 CD Emmen
T 0591 676662 - F 0591 676140
medezeggenschap@leutscher.nl

Alleen een OR met lef kan een volwaardige gesprekspartner zijn voor de bestuurder. Bel 0591 676662 voor een training of adviestraject dat aansluit bij uw ambities.

www.leutscher.nl